



Kärnteknisk olycka



Länstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Titel: Plan kärnteknisk olycka

Utgivare: Länsstyrelsen i Örebro län

Författare: Marcus Sjöholm

Kontaktperson: Marcus Sjöholm

Diarienummer: 452-4940-2018

Beslutsdatum: 2018-09-13

Publikationsnummer: 2018:23

Bild framsida: Mostphotos

Innehållsförteckning

1	Allmänt	1
2	Lagstöd	1
	2.1 Lag (2003:778) om skydd mot olyckor	1
	2.2 Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor	2
3	Ansvar och uppgifter	2
	3.1 Länsstyrelsens ansvar och uppgifter.....	2
4	Organisation.....	3
	4.1 Tillvägagångssätt	3
	4.1.1 Bistånd från andra län vid utsläpp av radioaktiva ämnen	3
	4.2 Akuta åtgärder för TiB	3
	4.3 Akuta åtgärder som beslutas av krisledningsgrupp	4
5	Utse räddningsledare	4
	5.1 Åtgärder för räddningsledaren	4
6	Strålningsmätning	4
	6.1 Nationella mätstationer	5
7	Åtgärder för att skydda människor och miljö	5
	7.1 Åtgärder som kan vara aktuellt att besluta för krisledningsgrupp	5
	7.2 Regionala förhållanden	6
8	Information	6
9	Sanering.....	6
	9.1 Saneringsledaren	7

Bilaga 1: Mätpunkter gammastrålning i Örebro län

Bilaga 2: Vem gör vad? Myndigheters olika ansvar

1 Allmänt

Örebro län har ingen kärnkraftsanläggning. Däremot finns det radioaktiva och nukleära ämnen som dels transporteras genom länet, dels används i viss verksamhet, främst vid Universitetssjukhuset i Örebro. Transporter av dessa ämnen sker också till och från Örebro flygplats. Riskerna för att olyckor som medför att okontrollerade utsläpp ska ske är små. Den kommunala räddningstjänsten ansvarar för olyckor vid transport av farligt gods. Länsstyrelsen ansvarar endast för räddningstjänsten vid utsläpp från kärnkraftsanläggning, en så kallad kärnteknisk olycka.

Länsstyrelsen krisleder länet om en kärnkraftsanläggning drabbas av okontrollerat utsläpp och om detta utsläpp når länet. Mätpunkterna i länet kontrolleras regelbundet.

Med kärnteknisk anläggning avses:

- Anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor)
- Annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske
- Anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnämne
- Anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall

Om ett kärnkraftshaveri sker i Sverige eller i Sveriges närhet kommer det att bli en världshändelse. Länsstyrelsen är operativt ansvarig för åtgärder och insatser i länet. Att Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst innebär att en räddningsledare utses som under Länsstyrelsens ansvar leder räddningsinsatsen. Räddningsledaren deltar i Länsstyrelsens krisorganisation. God samverkan med centrala myndigheter är av stor betydelse.

2 Lagstöd

2.1 Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

4 kap. 6 § Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen

Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller då överhängande fara för ett sådant utsläpp föreligger skall den myndighet som regeringen bestämmer ansvara för räddningstjänst.

2.2 Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor

4 kap. 15 § Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen och sanering

Ansvar för räddningstjänst

Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen enligt 4 kap. 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och för sanering efter sådana utsläpp som avses i 4 kap. 8 § första stycket samma lag.

3 Ansvar och uppgifter

Det finns många myndigheter som har olika ansvar vid en kärnteknisk olycka. Beskrivning av olika ansvar, se bilaga 2.

Om det inträffar en kärnteknisk olycka som påverkar länet kommer Länsstyrelsen i Örebro län behöva stöd från kärnkraftslänet och SSM (Strålsäkerhetsmyndigheten).

Andra olyckor inom området där kommunerna är ansvariga för räddningstjänsten är:

- Olycka med radioaktivt material inom sjukvård, forskning och industri
- Olycka i samband med transporter av radioaktivt material

3.1 Länsstyrelsens ansvar och uppgifter

Länsstyrelsens ansvar och uppgifter vid en kärnteknisk olycka är följande:

- Utse räddningsledare
- Besluta om strålningsmätning inom länet och tillämpa centralt utfärdade råd och rekommendationer
- Bedöma riskerna i länet
- Besluta om åtgärder för att skydda människor och miljö
- Besluta och samordna varning, råd och information till allmänheten, massmedia, kommuner och övriga berörda aktörer.
- Sanering

4 Organisation

Vid en kärnteknisk olycka som påverkar Örebro län arbetar Länsstyrelsen efter gällande krisledningsplan.

4.1 Tillvägagångssätt

Om situation uppstått eller är nära förestående för behov av regional räddningsledning, behöver samling göras av:

- Beslutsfattare i länsledning
- Presumtiv räddningsledare
- Chefsjurist
- Beredskapsdirektör
- Kommunikationschef
- TiB

Krisfunktionen samordnar och administrerar detta.

4.1.1 Bistånd från andra län vid utsläpp av radioaktiva ämnen

Inom länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar och Hallands län organiseras en personalberedskap för räddningstjänsten enligt 4 kap 6 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Dessa länsstyrelser samt länsstyrelserna i Skåne och Västerbottens län ska, enligt förordning 2008:439, bistå andra länsstyrelser vid sådan räddningstjänst.

Biståndet kan till exempel avse stabsorganisation, upplysningscentral, strålningsmätning med mätpatruller samt luftprovtagning.

4.2 Akuta åtgärder för TiB

- Kontakta och informera landshövding, länsråd, avdelningschefer, presschef, kommunikationschef och beredskapsdirektör.
- Sammankalla Krisledningsgrupp utifrån instruktioner från länsledningen?
- Kontakta SSM för mer information om händelsen
- Kontakta räddningstjänsterna i länet
- Kontakta TiB Region Örebro län
- Kontakta VB (vakthavande befäl) polisen

4.3 Akuta åtgärder som beslutas av krisledningsgrupp

- Landshövdingen beslutar och utser räddningsledare
- Landshövding beslutar och utser saneringsledare
- Varna allmänheten via VMA
- Besluta om aktivering av krisorganisationen
- Utarbeta och utfärda BIS (Beslut i stort) i samverkan med räddningsledaren.
- Kalla och/eller larma erforderliga experter
- Efter samråd med SSM besluta om strålningsmätning i länet
- Skapa rutiner för inrapportering av mätningresultat

5 Utse räddningsledare

Länsstyrelsen utser räddningsledare. Räddningsledaren utses från den kommunala räddningstjänsten. I Örebro län finns fyra presumtiva räddningsledare.

Mål: Den person som utses till räddningsledare ska vara utbildad av MSB för att vara räddningsledare vid länsstyrelse.

5.1 Åtgärder för räddningsledaren

Räddningsledarens arbetsuppgift:

- Operativt leda, planera och samordna räddningsinsatsen
- Informera beredskapsdirektören
- Delta i Länsstyrelsens krisorganisation och bistå med beslutsunderlag

Om en så allvarlig olycka inträffar att utrymningsåtgärder blir aktuella kan räddningsledaren fatta beslut (6 kap 2 § Lag om skydd mot olyckor).

Polismyndigheten ansvarar i samverkan med berörda kommuner för genomförandet av utrymningsbeslutet.

6 Strålningsmätning

För strålningsmätning i länet har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tilldelat länet totalt 25 mätinstrument av typ intensimeter SRV 2000, som är ett bärbart instrument avsett för mätning av gammastrålning.

De är fördelade med:

- Två instrument per kommun
 - Ett förvaras hos miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
 - Ett hos räddningstjänsten
- Ett på Länsstyrelsen hos enheten Kommunikation och krisberedskap

I samråd med länets kommuner har 27 mätpunkter för mätning av radioaktiv beläggning utsetts, noggrant koordinatsatta och fotodokumenterade.

Lokala referensmätningar på mätpunkterna skall enligt SSM instruktion utföras var 7:e månad. Resultatet av mätningarna inrapporteras av Länsstyrelsen till SSM. Dessa resultat används vid ett skarpt läge som referens för att upptäcka avvikelser i mätresultaten.

SSM samordnar information från de centrala expertmyndigheterna till Länsstyrelsen.

Bilaga 1: Mätpunkter gammastrålning Örebro län

6.1 Nationella mätstationer

SSM har ett nätverk med 28 mätstationer utplacerade i hela landet som kan mäta gammastrålning. En av stationerna är placerad i Kilsbergen i Örebro län.

Prioritering av provtagning i samband med en akut händelse sker i samråd med Länsstyrelsen.

7 Åtgärder för att skydda människor och miljö

Med stöd av expertmyndigheters analyser och råd beslutar Länsstyrelsen om åtgärder för att skydda människor och miljö. Åtgärderna är beroende av årstid, förväntat nedfall, spridning och sammansättning.

7.1 Åtgärder som kan vara aktuellt att besluta för krisledningsgrupp

- Undvika och förhindra förorening av jordbruksprodukter
- Strålningsmätning i länet
- Spolning av vägar och trottoarer
- Dammsugning av gator

- Spolning av väggar och tak
- Klippning av gräs
- Klippning av träd och buskar
- Täckning av brunnar
- Stallning av nötkreatur
- Minska ventilation i stall och foderutrymmen
- Skörda vallvegetation (före skörd)
- Om åkrar är plöjda och ojämna – sladda och jämna ut före nedfall
- Snabbt ta bort kontaminerad snö
- Rekommendation om inomhusvistelse och avstängning av ventilation
- Konsumtionsbegränsningar av vatten och/eller livsmedel
- Hur avfall från saneringsåtgärder ska tas omhand.
- Rekommendation om personlig skyddsutrustning
- Arbetsmiljölagen, arbetsgivaren ansvarig för arbetsmiljön

7.2 Regionala förhållanden

Regionala förhållanden som är av särskild vikt vid prioritering av åtgärder mellan olika områden och saneringsmetoder är t ex:

- Markanvändning
- Livsmedelsproduktion
- Befolkningstäthet
- Boendeformer
- Kommunikationer
- Vattentäkter
- Industristruktur

8 Information

Kommunikations- och informationsbehovet vid utsläpp av radioaktiva ämnen bedöms bli mycket omfattande.

I vägledningen Kriskommunikationssamverkan i Örebro län finns mer praktiskt stöd i kommunikationsfrågor för alla medarbetare.

9 Sanering

Sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen enligt 4 kap 8 § Lag om skydd mot olyckor avses åtgärder som staten skall vidta för att göra det möjligt att åter använda mark, vatten, anläggningar och annan egendom som förorenats.

Länsstyrelsen ansvarar för sanering enligt 4 kap 8 § Lag om skydd mot olyckor och 4 kap 15 § Förordning om skydd mot olyckor.

Läs mer i Länsstyrelsens saneringsplan.

9.1 Saneringsledaren

Saneringsledaren utses av krisledningsgruppen. Saneringsledare är nyckelperson vid sanering till följd av en kärnteknisk olycka. Saneringsledaren deltar i krisorganisation för planering av saneringsarbetet. I Örebro län finns två utsedda saneringsledare.



Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro